

INSTITUT OF LITHUANIAN HISTORY

THE YEAR-BOOK
OF LITHUANIAN
HISTORY

1993

VILNIUS 1994

INSTITUT FÜR LITAUISCHE GESCHICHTE

JAHRBUCH
FÜR LITAUISCHE
GESCHICHTE

1993

VILNIUS 1994

WORLD BANK DOCUMENTS AND MATERIALS

ALGERIA: THE STATE
MANAGEMENT OF
ECONOMY

ALGERIA: THE STATE MANAGEMENT OF ECONOMY

ALGERIA: THE STATE
MANAGEMENT OF
ECONOMY

ALGERIA: THE STATE MANAGEMENT OF ECONOMY

LIETUVOS ISTORIJOS INSTITUTAS

90 014 001
1994

LIETUVOS
ISTORIJOS
METRAŠTIS
1993 METAI

VILNIUS, MOKSLO IR ENCIKLOPEDIJŲ LEIDYKLA, 1994

UDK 947.45

Li 237

Redakcinė kolegija:

Vytautas MERKYS (vyr. redaktorius), Antanas TYLA (vyr. redaktoriaus pavad.), Al-
fonsas EIDINTAS, Vytautas KAZAKEVICIUS, Vacys MILIUS, Gediminas RŪDIS,
Rita STRAZDŪNAITĖ (sekretorė)

Redakcijos adresas:

2600 Vilnius, T. Kosciuškos 30

Išleista pagal Lietuvos istorijos instituto užsakymą

ISBN 5-420-01308-8

© Lietuvos istorijos institutas, 1994

REDAKCIJOS PAŠTAS

VILNIAUS ŽEMUTINĖS PILIES MONETŲ LOBIS

1989 m. tyrinėjant Vilniaus Žemutinės pilies didžiojo kunigaikščio rūmų rytinį korpusą, jo gotikinės dalies šiaurės rytų kampe, sienoje rasta gili stačiakampė įduba, primenanti šachtą. Joje buvo rastas monetų lobis, kurį sudarė apie 58 monetos, daugiausia Zigmanto Vazos (Lenkijos karaliaus Zigmanto III Lietuvos didžiojo kunigaikščio Zigmanto Vazos; kartais vadinamo ir Žygimantu IV Vaza), valdžiusio 1587—1632, šilingai, nukalti Vilniaus monetų kalykloje, taip pat 18 Rygos mieste kaltų šilingų ir viena Rusų valstybės caro Michailo Fiodorovičiaus (valdė 1613—1645) kapeika¹.

Vilniuje nukaltų monetų averse — Zigmanto III monograma: S raidė su Vazų dinastijos herbu — surišta linų pėdu per vidurį, arba be jo ir karūna virš raidės. Reverse — du skydai su Ereliu ir Vyčiu, virš jų — karūna. Po herbais Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės išdininko herbas. Lobyje yra ir kelios monetos, kurių averse — Lenkijos Erelis, o reverse — Lietuvos Vytis.

Numizmatai skiria aštuonis Zigmanto III šilingų tipus. Taip pat yra ir nemažai jų atmainų.

Lobyje gausiausios yra II tipo monetos — jų rasta net 24-ios. Šių monetų averso centre iškalta S raidė su karūna ir Vazų herbu viduryje. Abi puses raidės — leidimo metai. Aplinkui užrašas: SIG III.DG.REX.PO.M.DL. Monetų reverso centre vaizduojami du herbai — Erelis ir Vytis, po jais LDK išdininko Jeronimo Valavičiaus (1603—1618) herbas (vadinamoji „Bogoria“), arba Kristupo Naruševičiaus (1618—1631) herbas (vadinamas „Wadwicz“). Aplink legenda: SOLIDUS:M:D:LIT bei Vilniaus kalyklos ženklas — žvaigždutė. Lobyje yra dvi šio tipo monetos su 1617 m. data. Viena iš jų — su Vilniaus kalyklos monetų meistro Hanso Štypelio (1612—1618) ženklu — strėle su trišakiu galu.

Yra po vieną 1618 m. ir 1619 m. monetą, pastaroji reverse neturi LDK išdininko ženklo. Moneta palyginti reta. Taip pat yra viena 1622 m., net septyniolika 1623 m. ir viena 1625 m. moneta. Dar viena šio tipo moneta

---

¹ Lobis saugomas Lietuvos nacionalinio muziejaus Numizmatikos skyriuje.

neturi pilnos datos, tik tris pirmuosius skaitmenis — 162, o paskutinytis — išdilęs. Greičiausiai ji irgi kalta 1623 metais.

Antrąją didelę lietuviškų šilingų grupę sudaro devynios VIII tipo monetos, visos su 1623 m. datomis. Monetų averse — Lenkijos Erelis, aplinkui legenda: SIG.III.D.G.REX.PO.M.D.L. Reverse — Lietuvos Vytis, po juo LDK išdininko Kristupo Naruševičiaus herbas. Aplink jį legenda: SOLIDUS.M.LIT.

Yra trys III tipo monetos. Jų averso ir reverso vaizdas toks pat kaip ir II tipo monetų, skiriasi tik averso legenda: SIG.III.D.G.REX.P.M.D.L. Monetos su 1616, 1618 ir 1619 m. datomis.

Viena lobio moneta labai susidėvėjusi — neturi jokio vaizdo, tačiau pagal dydį ir svorį ji tikriausiai irgi yra šio laikotarpio lietuviškas šilingas. Taip pat yra viena moneta su aplūžusiais kraštais ir todėl be legendos. Jos averse Zigmanto Vazos monograma ir 1620 m. data. Reverse — Vytis, po juo Kristupo Naruševičiaus herbas. Viena Zigmanto Vazos moneta — 1617 m. šilingas — greičiausiai yra retesnė IV tipo atmaina. Šios monetos vaizdas averse ir reverse toks pat kaip ir II tipo monetų. Skiriasi tik legendos. Averse: SIG.III.D.G.REX.POL (M.D.L). Reverse: SOLIDUS.M.D.LITVA. Tokios legendos reverse nėra aštuoniuose pagrindiniuose tipuose.

Be lietuviškų šilingų, lobyje yra, kaip jau minėjau, ir 18 Rygoje nukaltų Zigmanto Vazos šilingų. Monetų averse vaizduojama S raidė su Vazų dinastijos herbu centre ir legenda pakraštyje: SIG III.DG.REX.POL. Reverse centre — Rygos miesto herbas: skyde sukryžiuoti raktai, aplinkui legenda: SOLIDUS CIVI RIGE ir data. Viena moneta su 1605 m. data, jos legendoje vietoje žodžio RIGE yra RIGENSIS. Trys monetos — su 1616 m. datomis, viena — su 1617 m., viena — su 1618 m., penkios — su 1619 m. datomis. Šešių monetų datos nusitrynusios. Viena moneta be datos. Ji irgi reverso legendoje turi žodį RIGENSIS.

Viena moneta atkeliavusi iš tolimesnio krašto — tai Rusijos caro Michailo Fiodorovičiaus valdymo laikų kapeika, kurios vienoje pusėje vaizduojamas raitas šv. Jurgis. Reverse matoma dalis legendos slaviškomis raidėmis: РЫДЕ КИКСНБ // ИХАЙЛОВ // ДОРОВА.

Lobio monetos, kaip matyti, priklauso 1605—1625 m. laikotarpiui, nors Rusijos kapeika gali būti nukalta ir vėliau. Loby sudaro smulkios monetos. Manoma, kad jos priklausė kokiam nors amatininkui ar kareiviui iš valdovų rūmų aplinkos. Monetos greičiausiai buvo maišelyje ar ryšulėlyje ir per klaidą su šiukšlėmis atsidūrė įduboje (šachtoje).

Lobis padeda geriau pažinti Zigmanto Vazos šilingus ir jo lietuviškųjų monetų IV tipo atmainą.

Linās Kvizikevičius

MUZIEJINIŲ VERTYBIŲ NAIKINIMAS POKARIO METAIS

Per antrąją sovietinę okupaciją Lietuvos kultūra buvo toliau sovietizuojama, tik dabar gerokai sistemingiau ir su didesniais užmojais negu prieš karą. Buvo keičiama ir kultūros sistemos struktūra, ir jos turinys.

Pertvarkymu buvo siekiama kultūros įstaigas paversti marksistinės-lenininės ideologijos ir sovietinės santvarkos propagandos įrankiu. Todėl pertvarka buvo griaunamojo ir naikinamojo pobūdžio, o dažnai, ypač bibliotekoms ir muziejams, buvo nepataisomai pražūtinga. Su vietos valdžios, dargi kai kurių muziejininkų pagalba bolševikinės ideologijos dvasia buvo pertvarkomos muziejų ekspozicijos, įsakmiai reikalaujama, kad istorijos ir kraštotyros muziejuose būtų įrengtos socializmo kūrimo, kolūkių organizavimo, klasių kovos, ateistinio auklėjimo ekspozicijos. Greta tiesioginio darbo muziejininkų veiklos vertinimo rodikliu buvo laikoma ir propagandinių knygų bei straipsnių aptarimas, paskaitų organizavimas. Visas ekspozicijas ar parodas cenzūravo partinė vadovybė. Štai Kariškai istorinio muziejaus 1947 m. ataskaitoje Lietuvos kultūros švietimo komitetui nurodoma, kad „visas parodas patikrino Kauno m. LKP(b) komitetas, o taip pat drg. A. Sniečkus, J. Paleckis, K. Didžiulis, V. Niunka“¹.

Tačiau toks akivaizdus muziejų veiklos profanavimas dar palyginti nebuvo nuostolingas materialine prasme. Tragiškiausias pasekmes turėjo muziejinių vertybių naikinimas. Reikalaujama daryti ideologinę ekspонатų atranką, valdžia pasitelkdavo ir pačius muziejininkus, o kai kurie jų, stengdamiesi įsiteikti, patys rodė iniciatyvą. Vienas tokių buvo Kauno kariškai istorinio (buv. Vytauto Didžiojo karo) muziejaus direktorius J. Apuokas-Maksimavičius, kuris 1950 m. pabaigoje raštu * kreipėsi į LTSR kultūros švietimo įstaigų komitetą: „Kariškai istorinis muziejus prašo Jūsų nurodymo ką daryti su eksponatais, kurie savo turiniu neatitinka mūsų tematiką ir daugumoje yra kontrrevoliuciniai. Prašau skubaus nurodymo ką su jais daryti“². Prie rašto pridėjo kelių lapų vadinamųjų kontrrevoliucinių ekspонатų sąrašą. Jame — Lietuvos valstybės veikėjų, kariuomenės vadų portretai, reti albumai, vinjetės iš Lietuvos kariuomenės istorijos, vėliavos ir kitos brangios tautinės relikvijos³. Toks vandališkas direktoriaus atkaklumas nustebino net Kultūros švietimo komiteto valdininkus, todėl neskubėta duoti nurodymų. Lygiai po metų, 1951 m. sausio 31 d. į tą patį komitetą J. Apuokas-Maksimavičius vėl siunčia šaulių vėliavų sąrašą su tokio turinio lydraščiu, kurį dėl ciniškos nepagarbos tautos relikvijoms verta ištiesai pacituoti (kalba netaisyta): „Šios vėliavos, kaip neturinčios istorinės reikšmės bet fašistinio turinio, mes neperduosime į VRM (Vidaus reikalų ministerijos — S. G.) archyvus, bet naikinsime. Kai kurios vėliavos įkainuotos labai brangiai dėl brangaus ir kruopštaus siuvinėjimo. Patys išsiuvinėjimai vaizduoja daugiausia vytiš, kryžius, Smetonos portretus. Kai kurių vėliavų medžiagą, jei išsiuvinėjimai galima bus nuardyti, panaudosime muziejaus apiforminimui (vitrinoms ir kt.), o tas vėliavas, ant kurių yra parašai išpaisyti arba išsiuvinėjimai negalima bus nuardyti, nurašysime į skudurus. Prašome duoti leidimą jas nurašyti iš inventoriaus knygų (nes jų laikymas muziejuje yra negalimas), panaudojant medžiagą muziejaus reikalams“⁴.

1951 m. vasario 16 d. J. Apuokas-Maksimavičius į Kultūros švietimo įstaigų komitetą siunčia 4 lapų sąrašą su įvairių Lietuvos organizacijų mažų trikampių vėliavėlių, Lietuvos kariuomenės pulkų ir Karo mokyk-

* Visų citatų kalba ir rašyba netaisyta — leidyklos red.

los vėliavų pavadinimais⁵. Kultūros švietimo komitetui nedavus konkretaus nurodymo, dalis vėliavų direktoriaus nurodymu buvo panaudotos kaip skudurai. Visus šiuos daiktus direktorius siunčia peržiūrėti ir patvirtinti į VRM archyvą. Jau prieš tai, sausio 26 d. VRM archyvui buvo perduoti 54 fotoalbumai, tarp jų „Generolo S. Žukausko laidotuvės“, „Žuvusių lakūnų albumas“, daugiau kaip 200 vinječių su įvairiais Lietuvos karininkų gyvenimo momentais, keliasdešimt portretų, tarp jų — A. Gustaičio, A. Voldemaro, J. Tūbelio, J. Šliūpo, J. Vileišio ir kitų aukštųjų Lietuvos karininkų, žymių politikų ir visuomenės veikėjų atvaizdai⁶. Taip labai daug brangių muziejinių vertybių išblaškoma ir išdalijama po įvairias įstaigas ir organizacijas, atsiduria Valstybės saugumo, Vidaus reikalų ministerijų archyvuose arba... valytojų rankose.

Pokario metais muziejaus direktoriaus nurodymu buvo sunaikintas didingas Apuolės piliakalnio maketas, nes jo vietoje reikėjo įkurti būsimąją socialistinės statybos ekspoziciją. Būdinga, kad J. Apuokas-Maksimavičius daugelį raštų rašo rusų kalba, o siūlomus naikinti arba nurašyti eksponatus vadina „idėjno-reakcionogo antisovietskogo soderžanija“ (idėjiškai reakcingais ir antisovietinio turinio — S. G.). Beje, J. Apuokas-Maksimavičius, neturėjęs aukštojo mokslo ir apskritai jokio humanitarinio išsilavinimo, Kariškai istoriniam (vėliau Valstybiniam istorijos) muziejui vadovavo net 17 metų⁷. Jo pastangomis buvo nugriauti arba sunaikinti visi Karo muziejaus sodelio memorialinio ansamblio paminklai, tarp jų — Laisvės statula, Nežinomojo kareivio kapas, paminklas žuvusiems už Lietuvos laisvę ir kiti⁸. Paradoksalu, bet sovietinė valdžia 1965 m. išeinančiam į pensiją J. Apuokui-Maksimavičiui suteikė Lietuvos TSR nusipelnusio kultūros veikėjo vardą⁹.

Ir kraštotyros muziejų fondai buvo valomi, o ideologiškai nepageidaujami eksponatai neretai ir naikinami. Tą darbą dažniausiai atlikdavo iš didesnių valstybinių muziejų, LKP(b) bei vietos valdžios atstovų sudarytos tikrinimo komisijos. Kaip uolus bolševikinės ideologijos vykdytojas tikrinti kitus muziejus ne kartą buvo skiriamas ir minėtasis J. Apuokas-Maksimavičius. 1950 m. rudenį komisija, kurios sudėtyje greta J. Apuoko-Maksimavičiaus dar buvo LTSR Revoliucijos istorijos muziejaus skyriaus vedėjas P. Juozapavičius ir Klaipėdos srities vykdomojo komiteto atstovas J. Jakštas, tikrino muziejų būklę Klaipėdos srityje. Minėti pareigūnai rugsėjo 6 d. ataskaitiniame rašte srities vykdomojo komiteto pirmininkui apie Telšių kraštotyros muziejų nurodo, kad jis yra vienas iš geresniųjų respublikoje, blogesnė padėtis su socialistinės statybos skyriumi. „Dėl nepakankamo direktoriaus politinio išsilavinimo buvo išstatyti liaudžiai svetimi, net žalingi dokumentai, kaip valstiečių sąjungos atsišaukimas bei 1905 m. Vilniaus Seimo nutarimai, apie kuriuos aiškinama, kad jie suvaidino revoliucinį vaidmenį, o buvo priešingai — šie nutarimai buvo reakcingi ir atitraukė liaudį nuo tikrosios revoliucinės kovos. Dėl minėtos tarybiniam muziejui žalingos medžiagos nei Glavlitas (sovietinės cenzūros organas — S. G.), nei LKP Telšių RK (rajonų komitetas — S. G.) jokių žygių nedarė ir leido tokią medžiagą eksponuoti iki šių dienų (...)“¹⁰.

Vos metams tepraėjus, 1951 m. pabaigoje, Kultūros švietimo įstaigų

komitetas Klaipėdos srities kraštotyros muziejų inspektuoti siunčia į LTSR istorijos-revoliucijos muziejaus direktorių E. Švarčą ir komiteto vyresniąją inspektorių V. Navickienę. 19 puslapių ataskaitoje LKP(b) CK propagandos ir agitacijos skyriui, beje, rašytoje rusų kalba, Telšių kraštotyros muziejus taip apibūdinamas: „Muziejaus fondai dar neapvalyti nuo politiškai žalingų eksponatų. Taip, pavyzdžiui, fonduose saugoma: Telšių buržuazinių nacionalistų pirmoji vėliava (...), Smetonos, Merkio (...) ir kitų buržuazinių vadeivų fotografijos“¹¹. Po tokio įvertinimo, aišku, sekė žinybinės ir partinės valdžios psichologinis spaudimas ir nuolatiniai priminimai, raginantys muziejaus direktorių atsikratyti ideologiškai nepageidaujamų eksponatų. Todėl netrukus į Kultūros švietimo įstaigų komitetą iš muziejaus atsiumčiamas 1952 m. sausio 31 d. muziejaus eksponatų patikrinimo aktas, pranešant, kad „Komisija (...) patikrino muziejaus fondus ir nutarė žemiau išvardintus eksponatus nurašyti nuo eksponatų inventurinės knygos ir išimti iš fondų vedėjo apskaitos“¹². Nurašoma net 33 vertingi eksponatai, tarp jų — pirmoji tautiška Telšių vėliava, pavasarininkų ir jaunalietuvių vėliavos, net jų kotai, Vyties statulėlė, bronzinis A. Smetonos bareljefas, nuotraukos ir kitos istorinės vertybės¹³.

Aukščiau minėtos J. Apuoko-Maksimavičiaus vadovaujamos komisijos išvadose apie Mažeikių kraštotyros muziejų rašoma, kad jame rasta „žalingų dokumentų, pvz., du caro herbai ir dokumentas apie Nikolajaus II atsistatydinimą. Taip pat eksponuojamas Gėgžno (Tarybų Sąjungos didvyrio, buv. 16-osios Lietuviškos divizijos kariškio — S. G.) paveikslukas, nors jis areštuotas ir keli metai sėdi kalėjime“¹⁴.

Po tokio komisijos įvertinimo muziejaus vadovybė netrukus Kultūros ir švietimo komitetui pranešė, kad 1951 m. sausio 17 d. aktu „komisija iš muziejaus išėmė ir perdavė LTSR Glavlito įgaliotiniui Mažeikių rajone 261 eksponatą. Tarp jų — caro herbą, nulietą iš špižiaus, „Ūkišką kalendorių“, knygas „Prūsų lietuviai Sibire“, „Lietuvos ūkininkas“, „Kuntapolis“, „Vilniaus žinios“ (pastarieji leidiniai — laikraščiai — S. G.) žurnalą „Kultūra“, caro ir Lietuvos respublikos laikų žurnalus („Lietuva“, „Dirva“, „Trimitas“, (...), „Vytis“, „Echo“ (...)). Tame pačiame akte nurodoma, kad daug literatūros (83 vnt.) perduota Partijos istorijos institutui“¹⁵.

Į nepageidaujamų muziejuose laikyti ir naikintinų eksponatų tarpą pateko ir religinės tematikos muziejinės vertybės, tautodailės kūriniai. 1950 m. vasario 16 d. paaiškinime Kultūros švietimo komitetui Kelmės kraštotyros muziejaus direktorė A. Simanavičienė rašo: „1950 m. sausio 1 d. palyginus su 1949 m. sausio 1 d. eksponatų skaičius sumažėjo dėl sekančių aplinkybių: eksponatų tarpe buvo eilė netinkamų, kaip pav., šventųjų stovylėlių, medalių, kryželių, kurie priklauso religiniams prietarams, neduodančių naudos visuomenei, kuriuos buvęs kultūros švietimo darbo skyriaus vedėjas Gujevas anuliavo ir tokiu būdu sumažėjo eksponatų skaičius“¹⁶.

LKP(b) Kretingos apskrities pirmojo sekretoriaus ir apskrities vykdomojo komiteto pirmininko J. Čygo ir J. Apuoko-Maksimavičiaus, tikrinsio Kretingos kraštotyros muziejų, nurodymu iš fondų buvo išimti ir su-

deginti iš kaimų koplytelių surinkti vietos tautodailės meistrų sukurti rūpintojėliai, šventųjų statulėlės¹⁷.

Įdomus 1951 m. vasario 28 d. Kėdainių kraštotyros muziejaus direktoriaus G. Bobelio laiškas Kultūros švietimo įstaigų komitetui. Jame pranešama, kad į „Sojuzutil“ supirkimo punktą patenka įvairūs žalvariniai daiktai. Nuvykus su finansų skyriaus mokesčių sekretoriumi Pranskūnu į „Sojuzutil“ parduotuvę, iš tikrųjų rasta vertingų žalvarinių radinių, pavyzdžiui, įvairių žvakidžių iš Apytalaukio dvaro rūmų griuvėsių. Tačiau „Sojuzutil“ direktorius griežtai atsisakęs muziejui perleisti minimus radinius ir liepęs darbininkams juos nugabenti į sandėlį ir jų niekam neįsuduoti.

Prašoma tarpininkauti dėl nurodymo panašius daiktus perduoti muziejui¹⁸.

Fondų valymo neišvengė nei vienas Lietuvos muziejus, tačiau ne visų muziejų administracija uoliai vykdė LKP(b) ir žinybinių pareigūnų nurodymus. Jau minėto Telšių muziejaus darbuotojai, Kultūros švietimo įstaigų komitetui pranešę apie ideologiškai nepageidaujamų eksponatų nurašymą, iš tikrųjų juos paslėpė. Taip, smarkiai rizikuodami, sumanūs muziejinkai išsaugojo vertingas 1918—1940 m. Lietuvos valstybingumo relikvijas ir prasidėjus Atgimimui perkėlė jas į ekspozicijų vitrinas.

Fondų valymas ideologiniais motyvais buvo absurdiškiausias pokariinės stalinistinės ideologijos ir propagandos faktas. Dėl trumparegiškų sovietinės valdžios potvarkių, tendencingų partinių ir žinybinių komisijų nurodymų, o kartais ir dėl pačių muziejų administratorių perdėto uolumo, siekimo įtikti valdžiai Lietuvos muziejai kartu ir tautos kultūra patyrė negražinamų nuostolių.

¹ Lietuvos valstybinis meno archyvas (toliau — LVMA). F. 472. Ap. 1. B. 45. L. 16—20 (Kariškiai istorinio muziejaus 1947 m. ataskaita Lietuvos TSR kultūros švietimo komitetui).

² LVMA. F. 472. Ap. 1. L. 13 (J. Apuoko-Maksimavičiaus 1950 m. sausio 9 d. raštas Nr. 64 Lietuvos TSR kultūros švietimo įstaigų komiteto pirmininkui).

³ Ten pat. L. 14—17.

⁴ Ten pat. B. 256. L. 6 (J. Apuoko-Maksimavičiaus 1951 m. sausio 31 d. raštas Nr. 113 Lietuvos TSR kultūros švietimo įstaigų komitetui).

⁵ LVMA. F. 472. Ap. 2. B. 256. L. 6—10 (J. Apuoko-Maksimavičiaus 1951 m. vasario 16 d. raštas Nr. 162 Kultūros švietimo įstaigų komiteto pirmininkui E. Načiui ir 4 puslapių eksponatų sąrašas).

⁶ Ten pat.

⁷ Mažoji lietuviškoji tarybinė enciklopedija (toliau — MLTE). V., 1966. T. 1. P. 85.

⁸ LVMA. F. 472. Ap. 1. B. 72. L. 23—24 (1949 m. rugpjūčio 21 d. J. Apuoko-Maksimavičiaus raštai Nr. 416 Lietuvos TSR kultūros švietimo įstaigų komitetui ir LKP(b) Kauno miesto komitetui).

⁹ MLTE. V., 1966. T. 1. P. 85.

¹⁰ LVMA. F. 472. Ap. 1. B. 10. L. 14—15 (Muziejų tikrinimo komisijos 1950 m. rugsėjo 6 d. raštas Klaipėdos srities vykdomojo komiteto pirmininkui).

¹¹ LVMA. F. 476. Ap. 1. B. 150. L. 1—19 (Muziejų tikrinimo komisijos 1952 m. sausio 6 d. raštas LKP(b) propagandos ir agitacijos skyriui).

¹² LVMA. F. 472. Ap. 1. B. 44. L. 43^a (Telšių kraštotyros muziejaus 1952 m. sausio 31 d. aktas apie eksponatų nurašymą).

¹³ Ten pat.

¹⁴ Ten pat. B. 10. L. 14—20 (Muziejų tikrinimo komisijos 1950 m. rugsėjo 6 d. raštas Klaipėdos srities vykdomojo komiteto pirmininkui).

¹⁵ Ten pat. B. 44. L. 7—25 (Mažeikių kraštotyros muziejaus 1951 m. sausio 17 d. aktas apie eksponatų išėmimą iš fondų ir perdavimą Glavlito įgaliotiniui).

¹⁶ Ten pat. B. 10 (Kelmės kraštotyros muziejaus direktorės A. Simanavičienės 1950 m. vasario 16 d. raštas LTSR kultūros švietimo įstaigų komitetui).

¹⁷ Ten pat. L. 15—20 (LKP Kretingos apskrities pirmojo sekretoriaus J. Čygo raštas Kretingos muziejui).

¹⁸ Ten pat. L. 116 (Kėdainių kraštotyros muziejaus 1951 m. vasario 28 d. raštas LTSR kultūros švietimo įstaigų komitetui).

Steponas Gečas